МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий Інститут мистецтв
Кафедра сценічного мистецтва і хореографії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЧИТЕЦЬКЕ МИСТЕЦТВО ДІАСПОРИ»

Рівень вищої освіти – магістр
Освітньо-професійна програма «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
Спеціальність «Перформативні мистецтва»
Спеціалізація «Сценічне мистецтво»
Галузь знань «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

м. Івано-Франківськ – 2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Читецьке мистецтво діаспори» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», спеціальності «Перформативні мистецтва» за освітньо-професійною програмою «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно».

Розробник: канд. мистецтвознавства, доцент Кукуруза Н. В.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми _____ Кукуруза Н. В.

Схвалено на засіданні кафедри сценічного мистецтва і хореографії

протокол № 01 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри _____ Кукуруза Н. В.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради навчально-наукового інституту мистецтв

протокол №01 від 28 серпня 2026 року

Голова науково-методичної ради _____ Макогін Г.В.

Затверджено

Директор / декан _____ Федорак В.В.

31 серпня 2026 року

1. Загальна інформація	
Назва навчальної дисципліни	Читецьке мистецтво діаспори
ПІБ	Кукуруза Надія Вікторівна
Контактний телефон викладача	+380951968302
E-mail викладача	nadiia.kukuruza@cnu.edu.ua
Форма навчання	денна
Статус навчальної дисципліни	вибіркова
Обсяг навчальної дисципліни	3 кредити ECTS, 90 годин
Курс (рік навчання)	I
Семестр	II
Форма підсумкового контролю	залік
Мова навчання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Графік консультацій	Очні консультації згідно з графіком

2. Передумови вивчення навчальної дисципліни

При вивченні навчального курсу використовують знання, отримані з таких дисциплін: Майстерність актора, Мистецтво художнього слова

3. Анотація до навчальної дисципліни

Вивчення читецького мистецтва української діаспори є важливим для розуміння нашої культури, історії та національної ідентичності. Культурні діячі за кордоном не просто декламували тексти, а виконували важливу місію. Для здобувача вивчення читецького мистецтва української діаспори виходить далеко за межі звичайного ознайомлення з культурою. Магістерський рівень передбачає науково-дослідницьку, експертну та педагогічну діяльність, тому ОК відкриває унікальні професійні і наукові перспективи в контексті фундаменту для унікальних наукових досліджень:

– великий пласт аудіозаписів, мемуарів, програм та рецензій діаспори (особливо США, Канади, Австралії) досі не каталогізований і не описаний. Для здобувача це шанс знайти унікальну тему для кваліфікаційної роботи чи наукових статей;

– міждисциплінарний характер, оскільки тема дозволяє проводити дослідження на стику кількох наук: театру, лінгвістики (діалектологія, соціолінгвістика), історії та політології (культурний опір тоталітаризму);

– проведення реконструкції автентичної мовної та сценічної норми, яка дає змогу дослідити «живу» українську мову початку ХХ століття (зокрема харківський правопис), яка в діаспорі була законсервована у своїй природній формі, без радянських русифікаторських нашарувань;

– вивчення втрачених театральних методик (читці Йосип Гірняк, Олімпія Добровольська та ін. були прямими учнями Леся Курбаса), що дає змогу реконструкції практичних елементів режисерської системи «Березолю», знищеної в УРСР;

Здобувач вивчення читецького мистецтва української діаспори також освоює інструменти культурної дипломатії та софт-пауер (Soft Power), зокрема:

– модель культурного менеджменту: діаспора без жодної державної підтримки, в іншомовному оточенні створювала професійні театри, читецькі гуртки та школи. Читецьке мистецтво стає інструментом збереження національної ідентичності та політичного лобізму на міжнародній арені, цей досвід є надзвичайно актуальним для сучасної України;

– розширення читецького арсеналу для практиків (вивчення спадщини діаспори відкриває для магістрів-виконавців імена заборонених чи забутих поетів, а також специфічні жанри (наприклад, монтажі, композиції, політичну сатиру), які можна використовувати в сучасній театральній чи викладацькій практиці;

– аналіз мовної інтерференції: практичне дослідження того, як англомовне чи німецькомовне середовище впливало на артикуляцію та темпоритм українських митців, що збагачує знання з психолінгвістики та теорії сценічного мовлення;

– підготовка до викладацької діяльності: майбутній викладач вищої школи, магістр повинен мати цілісний, а не фрагментарний погляд на історію української культури. Знання діаспорного контексту дозволяє позбутися «радянських білих плям» в історії українського театру та художнього слова.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

1. Науково-дослідна мета (Теоретичний вектор):
Аналіз еволюції сценічного мовлення: Дослідження специфіки функціонування українського художнього слова в іншомовному середовищі, вивчення автентичної дорадянської орфоепічної норми та феномену мовної інтерференції.
Каталогізація та деколонізація спадщини: Заповнення «білих плям» в історії українського театру, повернення імен заборонених митців та інтеграція їхнього досвіду в сучасний український мистецтвознавчий дискурс.
2. Професійно-практична мета (Виконавчий вектор)
Оволодіння моноформатами: Практична підготовка до акторського існування в жанрах моновистави, літературного монтажу, поетичного перформансу та колажу, як найдосконаліших форм у середовищі діаспори
Розширення мовної палітри актора через розуміння діаспорної культури мовлення.
Збагачення репертуарного арсеналу: Освоєння драматургії та поезії, що тривалий час перебували під забороною (нередаговані радянською цензурою твори), для створення унікальних сучасних акторських проєктів.
3. Світоглядно-акторська мета (Концептуальний вектор):
Формування «надзавдання» митця: Усвідомлення акторського мистецтва як інструменту софт-пауер (Soft Power) та культурної дипломатії. На прикладі діаспори здобувач вчиться розуміти соціальну та національну місію актора, де сценічне слово є формою інтелектуального опору та захисту ідентичності.
Розвиток акторської психотехніки в екстремальних умовах: Аналіз того, як митці в еміграції, попри ізоляцію та брак фінансування, зберігали високий професійний рівень, що допомагає сучасному актору знаходити внутрішні ресурси для творчості під час криз.

Місце дисципліни в процесі навчання визначається як вибіркове – за самостійним вибором студента.

5. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні мистецькі задачі у процесі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до вільного, точного й стилістично доцільного використання державної та іноземної мов у професійному середовищі: в усному і письмовому фаховому дискурсі, наукових текстах, публічних виступах та міжнародній комунікації.

ЗК2. Здатність переносити теоретичні концепції та методи на розв'язання конкретних фахових задач, адаптувати набуті знання до нових і нестандартних ситуацій у практиці сценічного мистецтва.

ЗК3. Здатність свідомо й ефективно використовувати цифрові інструменти та інформаційно-комунікаційні технології в художній, науково-дослідній і педагогічній діяльності; критично оцінювати цифровий контент та забезпечувати інформаційну безпеку.

ЗК4. Здатність до системного аналізу складних явищ і процесів, критичного оцінювання суперечливих або неповних даних, побудови аргументованих суджень та прийняття обґрунтованих рішень в умовах невизначеності – у тому числі у сфері мистецтва та освіти.

ЗК5. Здатність самостійно визначати дослідницькі завдання, здійснювати систематичний пошук, критичний відбір і синтез інформації з різнорідних джерел, формулювати висновки та оформлювати результати відповідно до вимог наукової доброчесності.

ЗК6. Здатність ініціювати й розробляти оригінальні художні та організаційні ідеї, виходити за межі усталених підходів, генерувати нестандартні рішення творчих і професійних

ЗК8. Здатність до повноцінної взаємодії з представниками різних культур, мов і фахових спільнот; усвідомлення культурного розмаїття як ресурсу для художньої творчості та наукового діалогу.

Фахові (спеціальні) компетентності
ФК3. Здатність концептуально обґрунтовувати й публічно представляти результати власної творчої та інтелектуальної діяльності різним аудиторіям; формулювати авторську позицію і вести фахову дискусію. **ФК6.** Здатність аргументовано брати участь у наукових і громадських дискусіях щодо актуального стану, тенденцій і суспільного значення сценічного мистецтва; взаємодіяти з різними аудиторіями – від фахової спільноти до широкої публіки – у тому числі на міжнародному рівні. **ФК8.** Здатність передавати спеціальні знання про сценічне мистецтво та власний виконавський і педагогічний досвід у різних форматах і для різних аудиторій; розробляти авторські методики, навчальні матеріали й програми практичної підготовки. **ФК9.** Здатність самостійно планувати і здійснювати дослідження в галузі теорії, історії та практики сценічного мистецтва; підготовляти результати у форматах наукових публікацій, доповідей і методичних розробок відповідно до стандартів академічної доброчесності. **ФК10.** Здатність застосовувати принципи педагогіки та психології мистецтва у навчальному процесі закладу вищої освіти; проєктувати освітні ситуації, добирати адекватні методи викладання фахових дисциплін і здійснювати рефлексивну оцінку власної педагогічної практики.
Програмні результати навчання
ПРН 01. Критично аналізувати складні явища і процеси у сфері сценічного мистецтва, синтезувати інформацію з різнорідних джерел та будувати аргументовані судження в умовах неповних або суперечливих даних. **ПРН 02.** Послуговуватися державною та іноземною мовами на рівні, достатньому для ведення наукової дискусії, підготовки фахових текстів і публічних виступів; читати та реферувати іншомовні джерела без додаткових засобів. **ПРН 03.** Свідомо застосовувати цифрові та інформаційні технології для вирішення творчих, дослідницьких і педагогічних задач; оцінювати релевантність і достовірність знайденої інформації, дотримуючись принципів академічної доброчесності. **ПРН 07.** Представляти результати власної творчої та дослідницької діяльності на публічних майданчиках – від сценічних показів до наукових форумів і ґрантових конкурсів; формулювати й захищати авторську концепцію перед фаховою аудиторією. **ПРН 08.** Інтерпретувати явища і твори сценічного мистецтва в широкому соціокультурному, естетичному та мистецько-історичному контексті; зіставляти авторські концепції з тенденціями розвитку суміжних мистецтв – літератури, музики, образотворчого мистецтва, кіно. **ПРН 09.** Самостійно планувати і проводити дослідження в галузі теорії, історії та практики сценічного мистецтва; оформлювати результати у форматах наукових статей, доповідей і методичних матеріалів згідно з вимогами академічної спільноти. **ПРН 13.** Вести аргументовану дискусію з питань сценічного мистецтва в науковому, культурному та громадському середовищі; чітко і переконливо представляти складні ідеї як фахівцям, так і широкій аудиторії, зокрема в міжнародному контексті.

6. Організація навчання		
Вид заняття	Загальна кількість годин	
	денна форма	заочна форма
лекції	6	—
практичні заняття / семінарські заняття	24	—
лабораторні заняття		—
самостійна робота	60	—

Тема	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	лекції	практ./сем.	лаб.	самост. робота	разом	лекції	практ./сем.	лаб.	самост. робота	разом
Мистецтво художнього слова в середовищі української діаспори як естетичний маніфест та збереження національної ідентичності. Специфіка читецького виконання в умовах еміґрації. Сакралізація мистецтва художнього слова.	2			2	4	—	—	—	—	—
Перша і друга хвиля еміграції. Просвітництво і утвердження класичного українського канону (Шевченко, Франко, Леся Українка). Мистецтво художнього слова в Галичині міжвоєнного періоду.	2			2	4	—	—	—	—	—
Перший професійний читець на теренах Польщі і Галичини 20–40-х рр.. Ю. Ґеник-Березовський. Репертуарна афіша. Аналіз мовлення за аудіозаписами.		4		6	10					
Сценічне мистецтво в українській діаспорі Третьої хвилі еміґрації. Внесок українських мовознавців: П. і Б. Ковалевих у розвиток базових знань з техніки й виразності слова (посібник «Мистецтво слова»). Художнє слово в табірних театрах у післявоєнній Європі.	2			4	6					
Український театр в США, Канаді й Австралії після Другої світової війни. Театр Слова Й. Гірняка і О. Добровольської. Порівняльний аналіз художнього слова у творчості Гірняка і Добровольської за аудіозаписами.		4		10	14					
«Студія Мистецького Слова» Л. Крушельницької. Мистецтво художнього слова і читецькі програми «митця трьох континетів» Р. Василенка.		4		6	10					
Різновиди і жанри сценічного мистецтва (літературний театр естрадні жанри ревю, конферанс). Аналіз мовлення письменника М. Понеділка за аудіозаписами.		2		6	8					
Театральне мистецтво Четвертої хвилі еміграції. Український драматичний театр у Нью-Йорку Івана Бернацького. Мистецтво художнього слова у творчості І. Бернацького. Поетичний театр «Істина» Л. Митничук в Чикаґо. Аналіз за відеозаписами.		4		10	14					

Художнє слово в літературно-поетичних виставах «Заграви» Й. Терлецького в Торонто. Аналіз за відеозаписами.		2		4	6					
Художнє слово в експериментальних літературно-музичних виставах театру АУТ М.-Р. Стеха. Експериментальний театр «LAMAMA» у Нью-Йорку. Мультикультуралізм. Творчість Вірляни Ткач. Аналіз за відеозаписами.		4		10	14					

Разом	6	24		60		—	—	—	—	—

Поточний контроль

Тема заняття	Форми та методи оцінювання	ПРН	Рівень
Перший професійний читець на теренах Польщі і Галичини 20–40-х рр.. Ю. Ґеник-Березовський. Репертуарна афіша. Аналіз мовлення за аудіозаписами.		ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	A–F (100–1)
Український театр в США, Канаді й Австралії після Другої світової війни. Театр Слова Й. Гірняка і О. Добровольської. Порівняльний аналіз художнього слова у творчості Гірняка і Добровольської за аудіозаписами.		ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	A–F (100–1)
Різновиди і жанри сценічного мистецтва (літературний театр естрадні жанри ревю, конферанс). Аналіз мовлення письменника М. Понеділка за аудіозаписами.		ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	A–F (100–1)
Театральне мистецтво Четвертої хвилі еміграції. Український драматичний театр у Нью-Йорку Івана Бернацького. Мистецтво художнього слова у творчості І. Бернацького. Поетичний театр «Істина» Л. Митничук в Чикаго. Аналіз за відеозаписами.		ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	A–F (100–1)
Художнє слово в експериментальних літературно-музичних виставах театру АУТ М.-Р. Стеха. Експериментальний театр «LAMAMA» у Нью-Йорку. Мультикультуралізм. Творчість Вірляни Ткач. Аналіз за відеозаписами.		ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	A–F (100–1)

Самостійна робота

Тематика самостійних робіт	Форми та методи оцінювання	ПРН	Рівень
Дослідження першоджерел: Опрацювання мемуарів, аудіозаписів і театрознавчих праць В. Ревуцького, Б. Бойчука та ін.	Усна доповідь	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	A–F (100–1)

Дослідження джерельної бази, за якою написано посібник «Мистецтво слова» П. і Б. Ковалевих.	Письмова виконавська партитура тексту	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	A–F (100–1)
Аналіз дикційних і орфоепічних норм звукозаписів творів В. Стефаника (діалект) майстра художнього слова Ю. Ґеника-Березовського, у творах І. Франка.	Письмова виконавська партитура тексту	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	A–F (100–1)
Порівняльний аналіз сценічного мовлення березільців Й. Гірняка і О. Добровольської : спільне й відмінне.	Письмова виконавська партитура тексту	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	A–F (100–1)
Огляд читецької програми майстра художнього слова Р. Василенка.	Усна доповідь	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	A–F (100–1)
Аналіз актуалізації діаспорної тематики розмовних жанрів (гумор і сатира; Й. Гірняк, М. Понеділок, театр «Заграва»).	Усна доповідь)	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	A–F (100–1)
Аналіз ювілейної моновистави актора і читця І. Бернацького до 70-річчя від дня народження.	Усна доповідь з презентацією	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	A–F (100–1)
Вивчення англомовного перекладу В. Ткач одного з творів українських поетів (Шевченко, Леся Українка, Тичина, Жадан, Лишега).	Сценічне виконання	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	A–F (100–1)
Мистецтво художнього слова в період російсько-української війни (мистецькі проєкти в середовищі діаспори, колабораційні проєкти.)	Усна доповідь з презентацією	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 13	A–F (100–1)
Індивідуальні завдання			

Тематика індивідуальних завдань	Форми та методи оцінювання	ПРН	Рівень

7. Критерії оцінювання результатів навчання	
Форма підсумкового контролю	залік
Загальна система оцінювання	Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання результатів навчання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Вага оцінювання форм поточного контролю	
лекції	
практичні / семінарські	30
лабораторні	
індивідуальне завдання	
контрольна робота	
самостійна робота	20
Вага оцінювання форми підсумкового контролю	
залік	50

Шкала оцінювання	
Рівень	Критерій
A (90–100)	Здобувач вищої освіти демонструє глибокі системні знання навчального матеріалу, вільно володіє понятійним апаратом, здатний самостійно аналізувати, узагальнювати та застосовувати отримані знання у стандартних і нестандартних ситуаціях.
B (80–89)	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень знань навчального матеріалу, впевнено застосовує основні теоретичні положення та допускає незначні неточності.
C (70–79)	Здобувач вищої освіти загалом правильно відтворює навчальний матеріал, володіє основними знаннями та навичками, але допускає окремі помилки у застосуванні.
D (60–69)	Здобувач вищої освіти володіє базовими знаннями навчального матеріалу, відповіді є неповними, наявні суттєві неточності та труднощі у практичному застосуванні.
E (50–59)	Здобувач вищої освіти демонструє мінімально достатній рівень знань, відтворює лише окремі положення навчального матеріалу та допускає значну кількість помилок.
FX (26–49)	Здобувач вищої освіти не засвоїв значну частину навчального матеріалу, допускає грубі помилки, але має можливість повторного складання підсумкового контролю.
F (1–25)	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, не здатний виконати основні завдання дисципліни та потребує повторного вивчення курсу.

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія зі здобувачами ґрунтуються на принципах академічної доброчесності відповідно до чинних нормативних документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника:

- Кодекс академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://surl.li/ctufpk)
- Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://surl.li/kvweic)
- Положення про систему забезпечення академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://surl.li/pxfcef)
- Положення про порядок розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, застосування заходів реагування та оскарження Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://surl.li/vzzmem)
- Процедура забезпечення дотримання академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://surl.li/kipjui)

Відвідування занять. Організація освітнього процесу та контроль знань здобувачів здійснюються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу (http://surl.li/rokxqk) і Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти (https://surl.lt/uinnsy).

Неформальна освіта. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, здійснюється відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти (https://surli.cc/caszlv).

9. Рекомендована література

Основна література

1. «Заграва». Український театр Канади (2013–2024). Том 2 / [упоряд. Й. Терлецький]. Торонто : [б. в.], 2025. 188 с.
2. Карась Г. Музично-театральне мистецтво української діаспори: збереження традицій Леся Курбаса та інновації. *Прикарпатський вісник Наукового товариства імені Шевченка. Слово*. № 18(69). Івано-Франківськ, 2023. С. 288–310. DOI: 10.31471/2304-7402-2023-18(69)-288-310 https://www.pvntsh.nung.edu.ua/index.php/word/article/view/1929/1868
3. Кукуруза Н. Взаємозв'язок мовознавства і літературознавства з практиками сценічного мистецтва в культурі української діаспори XX сторіччя. Актуальні питання гуманітарних наук. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 86. Том 2. С. 80–86.
4. Кукуруза Н. Джерелознавчі аспекти дослідження мистецтва слова в середовищі української діаспори XX сторіччя. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 71. Том 2. С. 72–78.
5. Кукуруза Н. Концепція Богдана Бойчука у вирішенні взаємодії літературного і театрального простору в середовищі української діаспори. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський зб. наук. праць мол. вчених. Дрогобич: державний педагогічний університет імені І. Франка, 2021. Вип. 43. С. 37–41.
6. Кукуруза Н.В. Універсалізм діяльності Бориса Береста у контексті професіоналізації мистецтва слова в середовищі української діаспори. Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку. Науковий збірник. Випуск 46. Рівне : РДГУ, 2023. С. 85–92.

Додаткова література

1. Антонович Д. Українська культура / з передмовою К. Костева. Мюнхен: Український Технічно-Господарський Інститут, 1988. 518 с.
2. Білас О. Форми культурного життя українців у Німеччині та Австрії (1939–1955): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: спец. 26.00.01 теорія та історія культури (мистецтвознавство). Львів, 2010. 17 с.
3. Берест Б. Історія українського кіна. Наукове товариство ім.Т. Шевченка. Нью-Йорк, 1962. 272 с.
4. Блакитний Є. На еміграції (1942–1947) / Хмурий В., Дивнич Ю., Блакитний Є. В масках епохи. Новий Ульм, 1948. С. 58–68.
5. Василенко Р. Життя в гримі та без (шляхами діаспори): мемуари, поезії, публіцистика. Київ : Рада, 1999. 628 с.
6. Гайдабура В. Летючий корабель Лідії Крушельницької. Студія Мистецького Слова в Нью-Йорку. Київ : Факт, 2006. 280 с.

7. Гайдабура В. Театр, розвіяний по світу. Феномен сцени повоєнної української діаспори. Німеччина, Австрія, Франція, США, Канада, Австралія. Київ : Києво-Могилянська академія, 2013. 404 с.
8. Гайдабура В. М., Терлецький Й. «Заграва». Український театр Канади : [іст.-мистец. дослідж.] Торонто : [б. в.], 2013. 275 с.
9. Гординський С. В обороні культури. Спогади, портрети, нариси. К., 2005. 360 с.
10. Дутчак В. Г. Бандурне мистецтво українського зарубіжжя: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2013. 488 с.
11. Енциклопедія української діяспори / гол. ред. В. Маркусь. Нью-Йорк, Чікаго: Наукове товариство ім. Т. Шевченка в Америці, 2009. Т. 1. Сполучені штати Америки. Кн. 1. (А–К). 434 с.
12. Енциклопедія української діяспори / гол. ред. В. Маркусь. Нью-Йорк, Чікаго: Наукове товариство ім. Т. Шевченка в Америці, 2012. Т. 1. Сполучені штати Америки. Кн. 2. (Л–Р). 348 с.
13. Енциклопедія української діяспори / гол. ред. В. Маркусь. Нью-Йорк, Чікаго: Наукове товариство ім. Т. Шевченка в Америці, 2018. Т. 1. Сполучені штати Америки. Кн. 3. (С–Я). 525 с.
14. Енциклопедія Українознавства: Словникова частина / гол. ред. проф. д-р Володимир Кубійович. Перевидання в Україні. Львів: Молоде життя. 1993 –2000. Т.1 –10; Т.11. Доповнення і виправлення. 2003.
15. Євтух В. Закордонне українство: навч. посібник (В. Б. Євтух, В. П. Трощинський, А. А. Попок). Київ: ВІК, 2005. 308 с.
16. Євтух В. Українська діаспора. Соціологічні та історичні студії (В. Євтух, В. Трощинський, А. Попок, О. Швачка). Київ: Вид-во УАННП «Фенікс», 2003. 228 с.
17. Євтух В. Етнічність: глосарій. К.: Вид-во НПУ ім. М. Драгоманова, 2009. 170 с.
18. Історія української та зарубіжної культури:навчальний посібник (С. М. Клапчук, Б. І. Білик, Ю. А. Горбань та ін. ; за ред. С. М. Клапчука. 6-те вид., випр. і доп.). К.: Знання-Прес, 2007. 358 с.
19. Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття. Івано-Франківськ: Типовіт. 2012. 1164 с.
20. Ковалів П., Ковалів Б. Мистецтво слова : навч. посіб. Париж – Мюнхен : Громада, 1948. 113 с.
21. Кукуруза Н. Втілення літературної композиції в українському сценічному мистецтві: жанрова й формотворча специфіка, історична динаміка : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: 17.00.02. Київ, 2016. 20
22. Кукуруза Н. Професійне виконавське мистецтво як вираз національної духовної та культурної спадщини української діаспори. Мистецькі духовні виміри української діаспори: кол. наук. монографія (ДутчакВ., КарасьГ., ДундякІ., КозінчукВ., Кукуруза Н., НовосядлаІ., Фабрика-ПроцькаО., ДудаЛ., ФедорнякН., ОбухЛ., КурбановаЛ., СлоньовськаО.). Даллас, США : Primedia eLaunch LLC, 2020. С. 107–145.
23. Лазебник С. Закордонне українство: витоки та сьогодення. Київ: Вид-во «Істина», 2007. 160 с.
24. Максимюк С. З історії українського звукозапису та дискографії. Львів-Вашингтон: Видавництво Українського Католицького університету. 2003. 288с.
25. Мистецтво української діаспори / голов. ред. О. Федорук ; Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України. К.:Тріумф, 1998 . (Повернуті імена).
26. Наріжний С. Українська еміграція: культурна праця української еміграції між двома світовими війнами. Прага, 1942. Ч.1. 368 с.
27. Покальчук Ю. Українці у Великій Британії. Львів: Кальварія, 1999. 144 с.
28. Прокоп'як В. Б. Українська театральна культура Галичини періоду окупації (1941–1944 рр.) : автореф. дис... канд. миств. : спец. 26.00.01 / ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника». Івано-Франківськ, 2020. 16 с.
29. Ревуцький В. Нескорені березільці Йосип Гірняк і Олімпія Добровольська. Нью-Йорк : Обєднання українських письменників «Слово», 1985. 201 с.
30. «Слово пламенем взялося...» Мистецтво живого українського слова: збірник, присвячений пам'яті мистця- декляматора Юліяна Ґеника-Березовського / Ред. Богдан Гошовський. Торонто : «Євшан-Зілля», 1972. 224 с.
31. Театр-Студія Йосипа Гірняка й Олімпії Добровольської». Упорядник Богдан Бойчук. Нью-Йорк : В-во Нью-Йоркської Групи, 1975. 348 с.
32. Трощинський В. Українці в світі (В. П. Трощинський, А. А. Шевченко). К. : Видавничий Дім «Альтернативи», 1999. 352 с. [Україна крізь віки. Т. 15].
33. Українське мистецтво в полікультурному просторі: навчальний посібник, Л. Кондрацька. К. : Єксоб, 2000. 270 с.

Додаткові електронні ресурси

Діаспоріана. Електронна бібліотека https://diasporiana.org.ua/

Художнє слово, уривки з вистав (Й. Гірняк, М. Понеділок, І. Бернацький, театр «Заграва)
https://www.youtube.com/watch?v=NJCPveprt-A&t=70s
https://www.youtube.com/watch?v=UIhAiwZMir4

https://www.youtube.com/watch?v=lphiUOOnXCE
https://www.youtube.com/watch?v=N8J-ykG71yg
https://www.youtube.com/watch?v=SetpINMDVK8&t=61s
https://www.youtube.com/watch?v=4KDpJzxoBaA
https://www.youtube.com/watch?v=v-ppBAfA3O4
https://www.youtube.com/watch?v=1zvjFpncu18

Викладач **Кукуруза Н. В.**